

Referanser: BM 4/22, BM 12/23

Arkivsak: 23/00463-5

Saksdokumenter:

Notat. Dnks oppfølging av kommisjonens sluttrapport
Kommunikasjonsstrategi og -plan. Ssannhets og forsoningskommisjonen – til biskopene

Forberedelser til sluttrapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen

Sammendrag

Denne saken er tredelt. For det første er det en orienteringssak om hvilke prosesser og tiltak som er igangsatt fra sentralt hold i Dnk for å forberede kirken på Sannhets- og forsoningskommisjonens sluttrapport som ventes 1. juni 2023. For det andre er det en sak hvor kommisjonsmedlem og biskop em. Per-Oskar Kjølaas er invitert til en digital samtale med biskopene. Kjølaas vil blant annet dele synspunkter og refleksjoner om hva kirken bør prioritere i det videre oppfølgingsarbeidet, og si litt om hvilke forventninger de ulike berørte gruppene har til kirken. For det tredje er saken også en anledning for biskopene til å drøfte BMs videre arbeid og bidra med ideer og eventuelle føringer.

Kirkerådets direktør Ingrid Vad Nilsen og kommunikasjonssjef Emil Engeset er invitert til denne saken.

Forslag til vedtak

Bispemøtet takker for orienteringene og for samtalen med biskop emeritus Per-Oskar Kjølaas.

Saksorientering

1. Orienteringer

Det vises til vedlagte kommunikasjonsplan med tidslinje for de viktigste orienteringene om det som er planlagt fra sentralt hold i KR og BM. Blant det viktigste er:

- 1. E-læringskurs.** VID-Tromsø ved førsteamanuensis Tore Johnsen har på oppdrag fra Kirkerådet utarbeidet et e-læringskurs for alle ansatte i rDnk. Kurset er ventet offentliggjort på kirkens e-læringsplattform 23. mai. Biskopene har sendt ut brev til prostene hvor de bes om å be alle prestene om å ta kurset, fortrinnsvis før sommeren, sekundært til høsten. Prostene er også bedt om å oppfordre til prostivise

eller lokale stabssamlinger om Sannhetskommisjonens rapport, sånn at det kan legges til rette for kollektiv læring i stabene. Hver stab bør snakke sammen om hva rapporten betyr for kirken og folk på deres sted. Til den samtalen er det en stor fordel hvis de ansatte først har tatt e-læringskurset.

2. **Umiddelbar respons:** Det er viktig at det er en samlende respons fra kirken som en èn organisasjon i denne sammenhengen. Preses vil være til stede sammen med Kirkerådets leder på lanseringen av rapporten og forberede seg på å kommunisere til nasjonale medier på vegne av Dnk. Hovedbudskapet er angitt i kommunikasjonsstrategien. Det forberedes også et innlegg til en riksdekkende avis rundt 2. juni. Biskopene har også bedt prestene, i brevet til prostene, om å tematisere Sannhets- og forsoningskommisjonen i gudstjenestene 4. juni, for eksempel som del av forbønnen. Det vil bli lagt ut et forslag til forbønn i ressursbanken. Preses drar også til Bodø i anledning avtakning av biskop Ann-Helen 4.juni, og kombinerer dette med en reise til Hamarøy 5.-6. juni for å besøke og lære av forsoningsarbeidet som er gjort der.
3. **Kollokvie:** KR og BMs arbeidsgruppe arrangerer en intern kollokvie 13.juni hvor rapporten fra Sannhetskommisjonen diskuteres i detalj. Formålet med kollokvien er å lage et notat over de viktigste funnene i rapporten som på en eller annen måte angår kirken og som må følges opp fra kirkelig hold. Notatet gis til ledelsen i KR og BM før KM23, og drøftes dessuten i et utvidet ledermøte mellom KR, SKR, MKR og BM 4. eller 5. september.
4. **KM-uttalelse:** KR-direktør har bedt om at kommisjonsrapporten omtales i en uttalelse fra KM i august. Hva KM bør si om rapporten må forberedes godt. Hvordan skal denne tematikken kommuniseres som del av en større uttalelse som også handler om andre ting? Skal KM angi noen konkrete føringer for Dnks videre oppfølging av rapporten? Skal KM selv vedta en form for erkjennelse og/eller beklagelse, eller skal det be om at det settes i gang en prosess som kan munne ut i en unnskyldning?
5. **Unnskyldning:** Det er en klar forventning om at Dnk kommer med en unnskyldning både til samer og kvener. Slike prosesser vil kreve solid gjennomtenking, både med tanke på form og innhold, og ikke minst med tanke på forankring hos samer og kvener.
6. **Teologisk refleksjon**
Teologisk Nemnd arrangerte 27. april seminaret «Teologisk avkolonialisering? Nå?» som en forberedelse fram mot kommisjonsrapporten. Arbeidet med avkolonialisering av luthersk teologi er også relevant inn mot generalforsamlingen til LVF i september som har *One Body – One Spirit – One Hope* som tema. Tore Johnsen er med i en LVF-arbeidsgruppe som forbereder studiemateriale om urfolksteologi til generalforsamlingen, og har skrevet om avkolonialisering også i den sammenhengen. Teologisk Nemnd vi arrangerer et nytt seminar i november. Det seminaret vil være mer konkret rettet inn mot innholdet i rapporten.
7. **Regionale initiativ:** Biskopene oppfordres også til å dele informasjon om hvordan de respektive bispedømmene forbereder seg på kommisjonsrapporten.

2. Samtale med kommisjonsmedlem og biskop em. Per Oskar Kjølås

Per Oskar Kjølås deltar digitalt på møtet for å dele tanker og refleksjoner om kommisjonens arbeid, viktige oppfølgingspunkter, samt forventninger til kirken blant samer og kvener.

3. Innspill til veien videre

Det vises til vedlagte notat fra Tore Johnsen og Bernd Krupka hvor de deler tanker om Dnks oppfølging av kommisjonsrapporten. Her gjengis og kommenteres de mest aktuelle momentene.

Beklagelse

Som allerede nevnt finnes det klare forventninger om at Dnk setter i gang en prosess som kan munne ut i en eller flere unnskyldninger. Funnene i kommisjonsrapporten vil med stor sannsynlighet avkreve vilje til erkjennelse, selvransakelse og styrket praksis fra Dnks side – både med hensyn til samer og kvener. Vedtaket i KM 11/97 gjør ikke behovet for en unnskyldning mindre.

Når og hvor bør en evt unnskyldning fremføres? Her er det naturlig å se hen til prosessen i Svenska Kyrkan og biskopenes rolle der. Spørsmål om form og innhold, og om hvem, når og hvor må avklares, men like viktig er det å legge til rette for en prosess som sikrer medbestemmelse og forankring i samiske og kvenske miljøer. Hva kirken skal unnskyldes, og hva den skal forplikte seg på som oppfølging av unnskyldningen må også klargjøres. Tore Johnsen har påpekt at noe av styrken ved Svenska kyrkans ursåkt var at den var formulert veldig konkret og spesifikk – og ikke i generelle vendinger, at den innebar konkrete forpliktelser (et 8-punkts program) og at prosessen var forankret i samiske miljøer og i bredden av kirkens organisasjon.

Aktør i samfunnsdebatten

Biskopene bør ha som mål at Dnk er en tydelig og aktiv aktør i samfunnsdebatten i kjølvannet av kommisjonsrapporten – både på kort og lengre sikt. Kirkelige aktører bør, for det første, kommunisere at det er bra å få fortiden frem i lyset. Åpenhet er viktig, og kirken var en av pådriverne for å få etablert sannhetskommisjonen. Det er godt at problematisk fortid blir kjent, sånn at vi kan lære av tidligere tiders feilgrep. For det andre bør kirken kommunisere at den vil bidra i videre forsoningsarbeid, og for det tredje at staten og andre deler av samfunnet også må følge opp rapporten. Effekten av Sannhets- og forsoningskommisjonen vil ifølge Johnsen og Krupka i stor grad avhenge av at sivilsamfunnet signaliserer forventning om at kommisjonsrapporten følges opp. Vi kan også forvente at rapporten trigger debatter lokalt, regionalt og nasjonalt der Dnks stemme vil kunne ha betydning. Dette er utfordringer og behov som antas være viktige ganske umiddelbart, ikke minst frem mot Stortingets behandling av rapporten, men også etter dette.

Andre langsiktige strategier

Det er også behov for flere langsiktige oppfølgingsstrategier, blant annet for samisk og kvensk språk i gudstjenestene, organisering av samisk og kvensk kirkeliv, samt strategier for kompetanse, utdanning og fagutvikling. Hvor omfattende disse bør være, og om det evt også vil være behov for strategier på andre felt, er det vanskelig å si noe om før man har lest kommisjonsrapporten.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her

